

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 30.—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Pošt. ček. račun št. 10-499

Poštenjaki — na čelo!

Dr. Josip Hacin:

Do dna srca in duše sta nas pretresli dve strašni besedi Kraljevega zadnjega naročila. Ali bo mogla ognjena moč teh besed premagati brezvestni cinizem sedanjega časa? Ali bo mogel ta sveti plamen, ki je zagorel v največjem srcu, razpaliti veliki ogenj resničnega idealizma in sežgati v pepel vso našo strašno moralno ravnodušnost? Ali bodo postale naše duše žrtveniki, iz katerih se bo dvigal do večnega Kraljevega doma dim kadila novih žrtev za Domovino — ali pa bodo ostale še naprej bedno prebivališče nizkih strasti in slepega poželenja po uživanju in bogastvu tega sveta — kar predstavlja največjo nevarnost za idejo jugoslovanskega edinstva?

Besedi »Čuvajte Jugoslavijo« moramo čuvati za vsako ceno pred **nedostojnimi**, ki so v svoji peklenski zlobi in podlosti zmožni, zrušiti vse velike ideje in spodrezati korenine visokim idealom. Ne dajmo jim, da bi napisali ti nam sveti besedi **na svoje zastave zla!** Koliko svetih idealov so že oskrunili in uničili, ker so postavili v svoje osebne račune tisto, kar bi moralo dati poleta narodu, ker so vezali sijajne, svete besede na svoje nizke, temne namene. Če bodo nedostojne roke posegle za tem našim novim nacionalnim kažipotom, naj se posuše brez milosti, ker je oporoka dana ob sveti smrtni uri namenjena **samo dostojnim in častivrednim**, da vzbudi z ognjenimi besedami v njih vso dobrovoljno požrtvovalnost za to našo zemljo.

»Čuvajte Jugoslavijo!« Za to so nam potrebni **samo dostojni čuvarji**. Na obzidju in na stolpih naše nacije ne smejo stati nedostojni, ne vredni čuvarji, ki bi se gostili v toplih kletih, pod varnimi oboki, dočim bi okrog trdnjavskih zidov nacije tulili neusmiljeni sovražni vetrovi. Potrebujemo Kraljeve čuvarje, katerim bo največja radost žrtev za domovino in najslajša pijača slava in sreča vsega naroda. Ne potrebujemo pa nedostojnih stražarjev, ki bi se v razkošju kinčali s pisanim perjem nezasluzene časti in dostojanstva. **Potrebujemo samo poštene borce, katerim je najčastnejši položaj tisti, ki zahteva največjo žrtev za slavo naše zemlje.**

Še to-le je treba vedeti: ob času, ko je Veliki Čuvar Jugoslavije padel na črno zemljo, se je veličastno in preteče zvanalo orjaško telo naroda. Kakšni viharji pritanjane moči, kakšni strašni kriki narodove jeze so grmeli nad mrtvaškim odrom Vojvode! Kako blazen strah je objel črne krokarje vse Evrope! Ves svet je onemel v začudenju nad nepričakovanim izbruhom narodove moči. Na smrtni vzdihljaj Kraljev: »Čuvajte Jugoslavijo!« je padel **strahovit odgovor združenega naroda** v škripanju stisnjenih zob, v groznem stisku pesti, v krvavih prisegah, v nadčloveškem miru, ki je izražal vso jezo in ponos, pred katerim se mora vse ukloniti. **Odgovor je bil: »Čuvali bomo Jugoslavijo!«** In na široko cesto, po kateri je On nekdanj hodil pred svojimi vizijami, so krenile strašne legije Njegovega naroda.

Samo ta pot vodi naprej. Kdor nima moči, naj se umakne; kdor pa se obrne nazaj — tega bodo strle v prah vojske naroda, ki je v najbolj tragičnem času svoje zgodovine sprevidel, **katera je prava cesta, ki vodi v njegovo srečo, v blagostanje in v veličino.**

Kdor ima ušesa — naj posluša: s poti, po kateri stopamo po povelju našega nesmrtnega Kralja — **ni povratka!** Živi borci gredo naprej v boj za srečo vsega našega ljudstva — vračajo pa se samo nedostojni, premaganci in slabiči. Na čelu Kraljevih armad smejo stopati samo pogumni, pametni in pošteni možje! **Nepoštenjaki pa morajo v kot!** Kajti narod hoče spoznati svojo prisegol!

Poglavje o gospodarski krizi

Na željo, ki jo je izrekel avtor članka »Petnajsti november« v »Prelomu« št. 43 z dne 8. novembra t. l. objavljam v naslednjem odlomku iz predavanja, ki sem ga imel pred ožjim krogom poslušalcev začetkom letošnjega leta o vsebini, o pravnih strani in o gospodarski strani uredb, izdanih za ozdravljenje gospodarske krize, in sicer:

Če se ozremo na gospodarsko stran uredb, izdanih za ozdravljenje gospodarske krize — to so uredbe ministrskega sveta o zaščiti kmetov, o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov, o zaščiti kreditnih zadrug in njihovih zvez, o maksimiranju obresti, o zmanjšanju režijskih stroškov denarnih zavodov pod zaščito, o zmanjšanju režije gospodarskih podjetij —, si stavimo vprašanje, ali in v koliko morejo in bodo te uredbe ozdravile naše gospodarsko življenje.

Uredbe so izdane v trenutku, ko kmet ni mogel plačevati svojih dolgov in so denar. zavodi postali imobilizirani v taki meri, da niso več mogli zadoščati dolžnostim, ki so jih imeli napram vlagateljem.

Da ti dolžniki, to je kmetski dolžniki na eni strani in velik del denarnih zavodov na drugi strani gospodarsko popolnoma ne propadejo, se je kmetskimi dolžnikom odložilo plačilo njihovih dolgov in se razdelilo na 12 letnih obrokov, denarnim zavodom, ki so prišli v plačilne težkoče, pa se je dala prilika, da razdele izpolnitev svojih obveznosti na 5 let.

S tem je bilo trenutno tem dolžnikom gotovo pomagano.

Ni pa s to odložitvijo plačil še povedano, iz kakšnih sredstev se bodo v bodočnosti plačali dolgovi, ki jih danes ni mogoče plačati.

Dalje uredbe ne vodijo računa o oni gospodarski škodi, ki vsled odložitve plačil nastane upnikom, to je pred vsem vlagateljem pri denarnih zavodih, ki kot varčevalci in zbiralci kapitala menda zaslužijo gospodarsko zaščito pred vsemi drugimi.

Vprašljivo je, ali je ona korist, ki jo ima celotno narodno gospodarstvo od tega, da dolžnikom ni treba plačati njihovih dolgov, večja ali manjša kakor ona narodnogospodarska škoda, ki jo narodno gospodarstvo trpi vsled tega, da varčevalci ne morejo razpolagati s tem, kar so privarčevali, in narodnogospodarska škoda, izvirajoča iz tega, da varčevalci izgubijo zaupanje v denarne zavode in dalje, da je sploh omajano zaupanje v kreditno organizacijo gospodarstva.

Gotovo je, da uredbe, o katerih je govor, v bolezni, na kateri hira celo narodno gospodarstvo, preprečujejo takoj-

šnjo katastrofo in bolezen podaljšajo. Verjetno je, da bo bolezen s tem zdravilom več ali manj olajšana. Zelo vprašljivo pa je, če to zdravilo samo na sebi brez vseh drugih pripomočkov more privedi do ozdravljenja.

Zdravnik, ki resno hoče ozdraviti bolezen, mora najprej poznati vzroke bolezni. Vzrokom bolezni morajo odgovarjati zdravila, ki se dajo bolniku.

In pri bolezni, na kateri hira celo naše narodno gospodarstvo, je pred vsem iskati vzrokov, iz katerih izvira ta bolezen, ter je temu primerno iskati zdravilnih sredstev.

V kolikor so naše gospodarske prilike posledica svetovne gospodarske krize, je težko najti sredstev za ozdravljenje pri nas doma.

V kolikor pa so vzroki te krize povzročeni po nas samih, je mogoče zdravilna sredstva iskati in najti.

Važno se mi zdi zaradi tega, da se v poljudnih besedah ozremo na one najvažnejše vzroke gospodarske krize, ki jih je iskati pri nas doma.

Če kmetski dolžnik, ki se je zadolžil pred leti, v času inflacije, ko je bila vrednost dinarja v mednarodnem prometu zelo majhna, ne more danes plačati svojih dolgov, je to pred vsem posledica deflacije, po kateri smo stabilizirali dinar zelo visoko. Naravno je, da oni, ki je pred leti kupil za Din 300.000 kmečko posestvo, katero je vredno danes le 100.000 današnjih dinarjev, danes ne more plačati svojega dolga, če je vložil v posestvo 150.000 Din svojega in 150.000 Din izposojenega denarja. **Toda tega dolga tudi v 12 letih ne bo plačal in mogel plačati, če naj vrednost njegovega posestva in vrednost dinarja ostaneta na današnji višini.**

Toda tudi oni kmetski dolžnik, ki se ni zadolžil v taki meri in se je morebiti zadolžil že pozneje v času deflacije, danes ne more plačati, ker svojih produktov ne more prodati po primerni ceni. Tudi pri tem kmetskem dolžniku je vprašljivo, če bo mogel odplačati svoje dolgovne, če vrednost njegovega zemljišča in njegovih produktov, izražena v dinarjih, ostane ista kakor danes.

Podaljšano je torej z odlogom plačil kmetskemu dolžniku njegovo bolno življenje, enemu ali drugemu je pač tudi olajšano njegovo hiranje, malo, zelo malo pa bo število onih, ki jim bo odlog plačil prinesel resnično ozdravljenje.

In če se ozremo na denarne zavode:

Mnogo se je govorilo in pisalo o neodpušljivi greh, ki so jih zagrešili upravni organi denarnih zavodov s tem, da so nalagali zaupani jim denar vlagatel-

»Čuvanje edinstva naroda in države je najvišji cilj moje vladavine, to mora biti tudi najvišji zakon za mene in za vsakogar. —

Tujcem pa rečem tudi to, da se duša naroda upre vedno in v vseh primerih proti vsakemu pohlepu, ki gre preko nacionalnih in etnografskih meja.«

Besede nepozabnega velikega pokojnika Kralja Aleksandra I.

teljev v gospodarska podjetja, ki niso nudila zadostne varnosti.

Toda če si pogledamo stvar natančneje, izgleda ista čisto drugače.

V dobi, ko smo imeli obilo denarja majhne vrednosti, so varčevalci ta denar nosili v denarne zavode. Naloga denarnih zavodov je bila, da oddajo ta denar onim, ki so potrebovali kredit, in s tem zasigurajo vlagateljem obresti. Če je denarni zavod takrat prejel od vlagateljev milijon dinarjev, je moral ta milijon nekam plasirati. Dal ga je na primer kot posojilo industrijalcu, katerega podjetje je bilo vredno takrat tri milijone.

Prišel pa je preokret prav tako v vrednosti denarja kakor v vrednosti industrijskega podjetja, kateremu je bil denar posojen, pa naj je bilo to industrijsko podjetje še tako solidno.

In vsled tega preokreta v vrednotah je industrijskemu podjetju, ki je bilo takrat vredno tri milijone, danes gotovo popolnoma nemogoče, da odsluži in vrne milijon cenjenih dinarjev, ki jih je prejelo kot posojilo, v današnjih dinarjih. Vprašanje je, če je dotično industrijsko ali obrtno podjetje danes sploh vredno en milijon današnjih dinarjev.

Tako je nemogoče, da denarni zavod pride do onega milijona dinarjev, katerega so mu dali vlagatelji pred toliko leti in ga vrne vlagateljem.

Enak je položaj, če je denarni zavod posodil zaupani mu denar kmetu. Če je bilo kmetskemu posestvo vredno takrat Din 300.000, pa je denarni zavod na to posestvo posodil Din 150.000 na prvo hipoteko, se je tako posojilo smatralo pupilarno varnim. Danes po preteku nekaj let posestvo, obremenjeno v prilog denarnega zavoda z zastavno pravico, za terjatev v znesku Din 150.000, v prometu ni vredno Din 150.000, pa je nemogoče, da denarni zavod to terjatev izterja in vrne denar vlagatelju.

In če si pri tem pogledamo vlagatelja, je stvar sledeča:

Če je za milijon dinarjev, ki ga je pred leti v času, ko je bilo na trgu mnogo malo vrednega denarja, prodal hišo ter je ta milijon vložil v denarni zavod, za ta milijon, če ga dobi danes izplačanega, kupi menda lahko najmanj dve taki hiši, kakoršno je svoj čas prodal za en milijon.

Na ta način je pretemeljita izprememba vrednosti denarja napram drugim vrednostim, izvršena neodvisno od upravnih organov denarnih zavodov in proti intencijam mnogih teh upravnih organov, brez dvoma eden glavnih naših domačih vzrokov današnjega težkega stanja.

Med vzroke, ki so povzročili težko stanje na denarnem trgu, je brez dvoma šteti tudi ogromno število denarnih zavodov, ki jih imamo. Imamo namreč v državi okoli 700 denarnih zavodov, kar je za število našega prebivalstva gotovo mnogo preveč, zlasti če se vpoštevata struktura države, ki je v prvi vrsti agrarna, ter kot taka nima onega denarnega in kreditnega prometa kakor industrijske države.

Preveliko število denarnih zavodov je imelo in ima velik vpliv na visokost režijskih stroškov in s tem neposredno na višino obrestne mere, oziroma na ogromno diferenco med aktivnimi in pasivnimi

Žalna svečanost za Viteškim Kraljem v Trbovljah

Defile zadnjega bataljona bojnikov — 284 četverstopov.

obrestmi. Kot daljna posledica prevelikega števila je nastopila nezdrava konkurenca za vloge.

Tako so stroški, ki jih nosi narodno gospodarstvo za vzdrževanje denarnih zavodov, ogromno večji, kakor bi bili potrebni in primerni za izvrševanje one gospodarske naloge, ki jo izvršujejo v celokupnem gospodarstvu denarni zavodi.

In če je izšla uredba, ki naj zniža režijske stroške posameznih denarnih zavodov, bi bila menda v še večji meri potrebna uredba ali zakon, ki bi, zabranjujoč po možnosti kake večje pretresljaje ali perturbacije, reducirala število denarnih zavodov na ono višino, ki bi stala v primernem razmerju z denarnim in kreditnim prometom v državi.

Zakaj nimamo primerne naraščaja in prave demokracije

Poznavanje načel in nalog narodnega gospodarstva, katere sem navedel v predzadnji in zadnji številki »Prelom« z dne 1. in 8. novembra 1934., bi tudi edino lahko zmanjšalo za narod, kakor tudi za državo usodno in silno škodljivo stremenje po protekciji in bi lahko onemogočilo tudi praktičirano izločitev ter zapostavljanje sposobnih in izobraženih ljudi v naši zasebni, še bolj pa v javni upravi. Sposobnim in pridnim bi se na ta način nudila svobodna pot do udejstvovanja, kar je prvi pogoj za utrditev in ureditev zasebnega in javnega gospodarstva in uprave. Marsikje najdemo težko razumljivo neupoštevanje temeljnih načel prave uprave, kar je le sad neutemeljenih predsodkov preteklega doba in napačnega pojmovanja nalog in potreb gospodarstva današnje dobe in njegovih pogojev za razvoj.

Dokler se bo umetno zadrževala izobrazba in šolanje ter v javni in zasebni upravi zapostavljal ozir. onemogočal obstoj spodobnim ljudem, namesto da bi se jih primerno razvrstilo in zaposlilo, nikakor ne moremo računati na uspeh ter povečanje našega gospodarskega in političnega vpliva, s tem pa tudi našega kulturnega razvoja.

Prav tako slišimo večkrat: »Primanjuje nam potrebnega naraščaja«. Ni čuda, saj ne more biti drugače, če je treba za sprejem v skromno službo poleg raznih članskih izkaznic še številnih protekcij vplivnih krogov. Kaj šele za napredovanje! Pomanjkanje potrebnega naraščaja je le znak prevladovanja protekcije.

Zato naj se na mesto onih, ki imajo malo ali pa nobenega znanja, zato pa pogosto tudi največ upliva in silno malo uspehov, postavi tiste, ki več vedo in znajo in so za določeno delo bolj primerni. Če bo sposoben človek postavljen na ono mesto, ki mu pripada, bo posledica tega stremjenja po pozitivnem znanju tudi pri drugih. Gospodarski, politični in kulturni razvoj bo pa naravno posledica takih pogojev in takih praktičnih ukrepov.

Žalost med brati preko Oceana

Odlični list »Novi list«, ki izhaja v Buenos Aires-u (Juž. Amerika) v slovenskem jeziku in v velikem obsegu, je prinesel uvodnik, ki izraža najglobljo žalost in sočutje ob smrti Kralja-Ujedinitelja med našimi slovenskimi izseljenimi brati preko neizmerne Oceana.

Iz članka posnemamo:

Kakor strela, ki udari z jasnega, tako je šinila med nas izseljenec vest iz Francije, ki je naznanjala tužno novico: atentatorjeva roka je ugrabila življenje našemu kralju.

Tužna vest je našla globok odmev v vrstah naših izseljencev, ki se z iskrenim sočustvovanjem pridružujejo bridkosti in žalovanju celokupnega jugoslovanskega naroda radi tragične smrti vladarja ki je svoje življenje zgubil v službi domovine, katero je ljubil z iskrenostjo in močatostjo; vladarja, ki je bil v vsakem oziru, pa tudi, in še posebno, kot kralj mlade jugoslovanske države — mož na svojem mestu.

Kralj Aleksander ni bil nikakor dekorativna osebnost v okviru naše ustave. Bil je v resnici pravi vodja države in naroda. V najbolj odločilnih trenutkih je s sigurno roko zgrabil za državno krmilo in je vselej z močato iskrenostjo vzel nase tudi vso odgovornost za svoje delo; ni se skrival za imeni vladnih mož, ni pošiljal ministrov v tujino, ko se je šlo za odločilna vprašanja — šel je sam. Ni se

Zakonodajca, ki naj ozdravi naše gospodarstvo, bo morala torej v prvi vrsti voditi račun o tem, da je vzrok današnje težke bolezni iskati pred vsem v izpremembah, katere so nastale v razmerju med vrednostjo denarja in vrednostjo gospodarskih dobrin, in dalje o tem, da organizacija vsega našega denarnega in kreditnega gospodarstva ne odgovarja svojem namenu, ker so stroški, ki jih celokupno narodno gospodarstvo nosi za vzdrževanje prevelikega števila denarnih zavodov, odlično previsoki.

Ne bo s tem še rešen ogromen kompleks vprašanj, ki so v zvezi z gospodarsko krizo, a storjen bo menda s tem prvi korak k zboljanju.

Prav tako bi tudi splošna volilna pravica dobila pravo upravičenost in pričakovan uspeh le ob primerni gospodarski izobrazbi volilnih upravičencev, vsekakor pa ob temeljiti gospodarsko teoretični in praktični izobrazbi kandidatov za zakonodajna telesa. Načela prave demokracije zato ne bi prav nič trpela. Delo strank in zakonodajnih teles bi se v tem primeru ne omejevalo le na strankarske prepire in prestižna vprašanja, ki koristijo le malemu številu interesentov, premeščanje in šikaniranje uradništva ter na zapostavljanje vprašanj narodnega gospodarstva, temveč bi se ob sodelovanju vsega prebivalstva ozir. njegovih zastopnikov moralo, izključno le iz vidikov narodnega gospodarstva, rešiti marsikatero pereče gospodarsko vprašanje, ki čaka običajno dolgo dobo na polovično rešitev. Na ta način bi se izbilo dno dilematizmu in demagogiji v politiki, kar pravtako ne bi bilo v škodo prave demokracije. Le kjer so na krmilu sposobni voditelji, sledi tudi uspeh.

Malokomu bo tudi znano, kako blagodejno bi vplivalo pri nas spoznanje, da se smatra pošteno stremenje in primeren zaslužek za vsaj tako upravičen, kakor je pri nas tako udomačeno protežiranje nesposobnih in skriti zaslužki. To dvoje predstavlja pri nas ogromno gmotno in moralno škodo v vsem našem javnem in zasebnem življenju in gospodarstvu.

Le s spoštovanjem in upoštevanjem sočloveka bo človeštvo doseglo zaželjeno stopnjo kulturnega razvoja, ki bo omogočala boljše in udobnejše življenje človeka. Kajti le oni ljudje dokazujejo visoko stopnjo kulture in napredka, ki moralno mislijo in delajo, poznajo svoje lastne sposobnosti in zmoglosti, znajo oceniti svoje in delo drugih ljudi. Za doseg te stopnje kulturnega in gospodarskega razvoja je pa potrebno najširše poznavanje teoretičnih in praktičnih temeljev gospodarstva. V tem leži tudi moralna in kulturna vrednost visokorazvite gospodarske izobrazbe in vsega.

L. P.

narodne države. Bes sovraga ne bo obrodil sadov in njegove nakane ne bodo rodile uspeha, ki so ga želeli!

Kri, ki jo je v službi domovine prelil kralj Aleksander, bo pa le še bolj združila naš narod v bratski slogi in v trdnem odporu proti vsakemu sovražniku.

Glas hrvatskih kmetov

Iz lista »Dom«, Križevci.

Po marsejskem atentatu, ki so ga povzročili sovražniki svetovnega mira, prestajamo najtežjo preizkušnjo. V tej preizkušnji je ves naš narod, posebno pa še hrvatski kmetje, pokazal in dokazal hvala Bogu vso svojo politično zrelost in svojo občudovanje vredno disciplino in mir. Tako so se naši sovražniki, ki so v bojni opremi čakali na upor na Hrvatskem, strašno prevarili v svojih računih, ker jim tudi v tem trenutku ni bila dana nikaka prilika, da bi vmarširali na naše ozemlje z izgovorom obnovitve reda in miru — v resnici pa z namero, da nas okupirajo.

Sovražniki naše države v inozemstvu so tolmačili nezadovoljnost nas — kmetov za nezadovoljnost proti državi kot taki. Prepričani so bili, da smo mi kmetje tako slepi in nespametni, da bomo vstali proti sebi, proti svoji državni skupnosti — ker smo bili nezadovoljni z njeno upravo, oziroma slabo upravno organizacijo in z napačnimi upravnimi metodami. Mislili so, da bodo iz našega nezadovoljstva in prepira oni kot tretji izvlekli dobiček za sebe — na našo škodo. Ravnotako so si napačno razlagali naše nezadovoljstvo tudi nasprotniki kmetškega gibanja pri nas ter so nas preganjali, češ, da smo revolucionarji, republikanci, protidržavni elementi in podobno. Tako jim je uspelo, predvzeti take korake, ki bi mogli zastaviti pot zaravi kmečki demokraciji in istočasno povečati nezadovoljstvo naroda, nekaterim gospodom pa položaje na oblasti zasigurati.

Ubili so nam narodnega kralja in so mislili, da se bodo sedaj nezadovoljni kmetje uprli in razbili to našo državo. Pa so se ušte-li! Kajti namesto revolucionarnega duha in punta nas je prevzela neizmerna bolna žalost za svojim kraljem in pa sveto, miroljubno, narodno in človečansko čuvstvo, katero je v nas skozi desetletja neogeval in razvijal naš voditelj Stjepan Radić.

je tudi nas mahoma prevzela skrb za državo, za sebe, za nas vse. Brez dogovora, brez besede, smo vsi občuti-

li potrebo, da ohranimo popoln mir ter da ne zunanji, ne notranji sovražnikom ne damo povoda za njihove peklenke namene. Eni in drugi so ostali razočarani — toda mi kmetje, čeprav v najgloblji žalosti, smo zadovoljni, ker smo izpolnili svojo narodno, svojo kmetško dolžnost. Z mirom in enodušnostjo smo izvojevali tudi ob strašnem udarcu zmago v korist svojo, v korist Jugoslavije. Zmagal je duh kmetškega gibanja in dokazal, da znamo braniti svojo državo,

Po naukih našega voditelja Stjepana Radića zahtevamo mi kmetje: tako Hrvati, kakor Srbi in Slovenci, da bo ta država res naša, kmetška, da bo upravljana v kmetškem demokratičnem duhu — za to se bomo borili s sredstvi, ki bodo dostojna človeka, ne pa z zločini.

Verujemo, da bo Kraljeva smrt pretresla vest mnogih zunaj in doma, na oblasti in izven oblasti ter da se bo naša država čimprej prerodila v vzorno kmetško državo, v kateri bo enotni glas vseh kmetov Jugoslavije glas Božji.

Stjepan Kukelj, kmet.

*

»Vsakega Hrvata, ki sovraži Srbe, je treba odriniti v stran. Ravnotako tudi vsakega Srba, ki sovraži Hrvate. S sovraštvom se ne delajo sporazumi. Tudi s strahom ne. Ne smemo torej trpeti Hrvatov, ki bi vodili našo politiko in ki bi se bali Srbov, pa tudi med Srbi ne sme biti takih, ki bi se bali Hrvatov. Kajti strahopetci nikdar ne bodo stvorili sporazuma!«

(Stjepan Radić, »Dom«, Križevci.)

*

»Mi vemo, da je fašistična Italija v naši sosesčini zgradila velike avtomobile, ki se imenujejo kamioni, ki letajo od vasi do vasi, pripravljeni razbiti vsako hišo, ki bi se jim ne pokorila in predala. Tako delajo fašisti z našimi brati v Istri, kjer fašistični avtomobili izvršujejo kazenske ekspedicije in in gazijo po kmečkih gospodarstvih. Ali naj dovolimo, da bi tudi tu, v naši domovini tako delali? Če nismo nori, se moramo braniti. Imamo sodbo svetovnega časopisja, pa tudi mi smo pokazali, da imamo zdravo pamet. Ovece stisnejo glave skupaj, kadar se branijo pred volkom. Tudi konji stisnejo glave, njihova kopita pa grozijo. Kdo bi hotel, da Italijanom nastavimo svoje glave in vratove? Vidite, to je bil povod, radi katerega smo v Narodni skupščini glasovali za proračun vojske in dokazali, da smo zdrav narod.«

(Stjepan Radić, »Dom«, Križevci.)

Žalovanje naših skupin

Sv. Jurij v Slov. gor. Zalne maše za blagopokojnim viteškim kraljem Aleksandrom I., ki se je vršila 18. oktobra t. l. v naši farni cerkvi se je udeležila med drugimi tudi večina članov tuk. kraj. organizacije »Boja«. Po maši pa se je vršila žalna seja, kateri je poleg odbora prisostvovalo tudi precej članov. Zalni govor je imel tovariš predsednik, ki je med drugim v vznešenih besedah obsojal zločin, ki se je zgodil, da je nehalo utripati blago srce našemu največjemu bojevniku za Njemo in nam toliko dragoceno Jugoslavijo, Nj. Vel. viteškemu kralju Aleksandru I. Ko danes tu nekako v duhu stojimo ob Njegovem grobu in gledamo, kako bodo izginiti Njegovi pozemeljski ostanki v hladnem grobu, se nam stiska srce, ker vemo, da smo z Njim izgubili našega pokrovitelja, našega neizprosnega borca za mir, red in pravico. Za njim je tovariš tajnik proslavil velikega pokojnika ter nam predložil veliko delo viteškega borca za svobodo rodne zemlje in za osvoboditev bratov izpod tujega jarma ter velikega vojskovodje. V svobodo ali v smrt! je bilo Njegovo veliko geslo, prebil je okove solunske fronte ter nas združil Slovence, Hrvate in Srbe pod svojim močnim žezlom. Od tega našega legendarnega vstajenja mineva letos 16 let. In baš v momentu, ko bi Njegovo nesebično in domovini nadvse posvečeno delo moralo biti kronano s sijajnimi uspehi, s katerimi bi popeljal našo milo domovino Jugoslavijo in z njo naš narod v boljše bodočnost, se je našel izvržek človeške družbe in si upal z zavratnim umorom uničiti to svetlo življenje, to — nam najdragocenejšo bitje domovine. In danes stojimo v duhu ob odprtem grobu Njega, čigar ime bo vse veke blestelo kot zvezda vodnica med imeni velikih mož. Vedno in povsod nam bodi pred očmi Njegovo poslednje naročilo Njegovega srca: Čuvajte mi Jugoslavijo! Tovariši bojevniki! A preden položijo našega nesmrtnega voditelja k večnemu počitku, k Njegovim mrtvim bataljonom tovarišev borcev, sredi katerih je nanj nešteto krat prežala

smrt, prisrezimo Mu vsi z enim glasom: Bomo Ti jo čuvali, Aleksander, bomo! Nato so vsi prisotni zaklicali trikratni: Slava! Slava! Slava! Nato je nadaljeval: Prestol svojega velikega očeta, Ustvaritelja Jugoslavije, je zasedel Njegov prvorojeni sin, Njegovo Vel. kralj Peter II., naš up in naša nada. Božjega blagoslova mu želimo ter prosimo Boga, naj Mu bo usoda mila in naklonjena. Čuvaj Bog Jugoslavijo, naš vzvišeni kraljevski dom! Ziveli Nj. Vel. kralj Peter III! (Gromki živio! klici.) Nato se je poslala kraljevskemu domu udanostna brzojavka.

MORAVČE. Na žalni seji »Boja« v pp. čaščenju spomina tragično preminulega jugoslovanskega kralja Aleksandra I. je imel tov. prof. Bergant Mavricij naslednji govor: »Smrt, ki nam je pred dnevi ugrabila Kralja Aleksandra in pogreznila vso Jugoslavijo v globoko žalost, je spričo visoke žrtve pretresla in s strahom napolnila premnoga srca. Pobrala je obenem tudi našega najboljšega prijatelja, Louisa Barthou-ja. Kralj Aleksander in Louis Barthou sta padla kot žrtvi dela za pomirjenje Evrope. Z njuno smrtjo je usoda to delo le podkrepila in utemljila tako trdno, da so po moralnem odporu vsega sveta krepko odbiti poizkusi, ki skušajo pokopavati fundamente miru in prijateljstva vseh evropskih narodov brez razlike.« Nato slede biografski podatki o Nj. Vel. blagopokojnem viteškem kralju Aleksandru I. Zedinitelju in o njegovih zmagovitih bojbah za svobodo Jugoslavije. Bil je drugačen kot drugi evropski vladarji in diplomati, ki so se igrali vojno po ministrskih kabinetih in geografskih kartah. On pa je okušal največje gorje svetovne morije ob svojem najmanjšem bratu in tovarišu na bojnih poljanah. Ni čudno, da je zahrepenel po miru, po resničnem in trajnem miru med narodi in državami in postal njegov neumorni glasnik in pobornik. Ko je nam sovražna diplomacija kovala okrog nas sklenjen obroč sovražnih sosed, želeč prej ali slej udariti po

naši posesti in jo razkosati, je naš junaški vladar skupno z drugim klicarjem miru, francoskim zunanjim ministrom Barthoujem, skoval drug, še jačji obroč držav-prijateljic, ki bi, povezane z vezjo ljubezni in zvestobe, bile pripravljene braniti in ohraniti človeštvu blagodatni miru. Potovanje v Črno morje, sestanki s kraljem Karolom in Borisom, potovanje v Sofijo, to so bili pogumni udarci na trdo in opolzko ledino, na kateri so že pričele poganjati kali trajnega miru. Pariz — Varšava — Praga — Bukarešt — Beograd na drugi strani, je bila brezdvomno smela tura francoskega zunanjega ministra za organizacijo miru. Njuno tako plemenite plodove obetajoče in za srečo človeštva neprecenljivo delo se je bližalo zaključku. Pariški sestanek naj bi bil predzadnja postaja na tej vzvišeni poti do konca in cilja. Toda tik pred zaključkom in izvršitvijo veselih upov polnega načrta je sprožila zločinska roka smrtonosni strel, ki je bil brezvestno pripravljen na edino resnično borca miru in sreče človeške. V tem bridkem trenutku, ko ne moremo prav doumeti tragičnosti dogodka v Marseillu, nam bodi v tolažbo zavest, da je zločinska roka sicer lahko uničila šibki telesi, idealov pa krogle ne morejo zadeti, ne morejo uničiti. Naj bi začeto delo, ki je bilo pretrgano z njunim življenjem in ki je bilo vredno njunega življenja, bilo pobrano iz njune krvi, naj bi imeli za svetega, naj bi ga nadaljevali in dovršili. Nobena druga beseda sožalja, noben poklon njunemu spominu, noben izraz solidarnosti ne bo tako drag in ljub obema narodoma v žalosti, kakor ta želja. In mi, ki nas je pred vsem zadela tragika marsejskih dogodkov, ki je baš od nas zahtevala najvišjo žrtev na žrtvenik za srečo narodov, zahtevala bogato življenje Nj. Vel. Kralja Zedinitelja, mi, ki v teh žalostnih dneh klonemo glavo manom velikega vladarja in najvišjega borca v bridkih dneh svetovne vojne, a tudi največjega borca za resnični in trajni mir med ljudstvi in državami, prosimo še prav posebno, v iskreni molitvi, naj se utrdi in ohrani zunanji in vrne notranji mir, ki bo najboljša garancija za izvršitev poslednje visoke volje in sporočila umirajočega vladarja: »Čuvajte mi Jugoslavijo«. Tebi in Tvojemu spominu, veliki naš Kralj, veliki naš vladar: Slava! in pokoj večni duši Tvoji!

Valjarjeve misli

Mi borci ne gledamo ne na desno, ne na levo. Trdovratno in ponosno stopamo po poti, katero smo si izbrali prvi dan, ker ne moremo drugače. Mi vemo, da **dobra stvar mora zmagati.**

Pravi borec napravi red najprej v svoji glavi in v svojem srcu — nato pa v glavi in v srcu svojega bližnjega.

Ideje borcev zahtevajo močnih ljudi, fanatično voljo do dela, moško značajnost, nezlomljivo ravno linijo in železno doslednost. Navidežno paradiranje ne zadostuje. Za zmago »Boja« je potrebno **delo, delo in zopet delo!**

Mi nismo poslanci,

Smo pa najboljši čuvarji zakonov, od katerega ne zahtevamo nič drugega, kot da je dober, pravičen ter da predpisuje **enake pravice in enake dolžnosti** za vse. Ne sme poznati izjem, ker je namenjen vsemu ljudstvu brez razlike. Vsako izigravanje postav spada pod zakon o zaščiti države.

Danes ni tako važno, kje kdo sedi — **važno pa je, KDO kje sedi!**

Tisti, kogar ljudstvo plačuje, mora služiti ljudstvu in ne sebi. Javna služba mora biti častna in sme zahtevati žrtve. Ne sme pa biti prilika za naglo in lahko obogatitev za vsako ceno. **Predpogoj vsega je odgovornost.** Čim višja je služba, tem večja naj bosta odgovornost in kazen za vsak nedovoljen korak.

Državna blagajna ne sme biti neizčrpno korito za zajedalce, trote in internacionalne hohštaplerje. Korupcionist je tudi tisti, ki skriva korupcijo pred strogostjo zakona.

Dandanes ni mogoče obogateti čez noč. Kdor si v kratkem času nabere bogastvo — je skoro vedno slepar. Ob sami pridnosti in varčnosti raste premoženje počasi. Ozmimo se malo na naše »skorojevičce!« Pretipljimo obisti vsem ekspres-bogatašem brez ozira na častljivost ime-

na in na njihovo »zlaht« — kaznujmo jih po pravici!

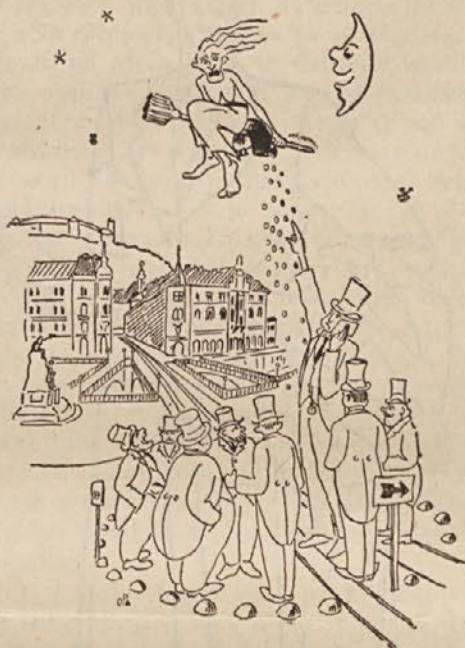
Ne dovolimo, da bi kdorkoli krivil paragrafe, saj so že itak po svoji naravi dovolj zakrivljeni.

Neverjetno je, koliko je pametnih misli med ljudmi. Srečaš človeka kjerkoli in spregovoriš par besed z njim — seveda o krizi in o mizeriji našega časa. Razvije ti svoje misli — tako dobre, tako pametne, da obstrmiš. Toda tragično je, da pametnjaki niso edini, da so bojazljivi, da so korajžni samo v besedah med štirimi ušesi — kjer pa imajo priliko, da bi lahko storili kaj učinkovitega za splošnost, molčijo, kimajo in se cedijo samih kompromisov. Če bi udarili po mizi in povedali neustrašeno, kar mislijo, da bi bilo najbolje — bi bilo kmalu drugače.

Torej: manj korajže pri cvičku, toda več plemenite, nesebične in stvarne odločnosti brez osebnih napadov pri javnih debatah!

Bolj kot kruha — je ljudstvo lačno pravice! Kdor bo dal narodu pravico, tega bo nosil na rokah in ga obsul s **cvetjem svoje ljubezni.**

Zbor v risu . . .

Polnoč . . . Luna sije . . . Na Ljubljanskem gradu bije ura dvanajst. Iz vseh gostilnic, vinotočev in kavarn se je priplazilo krdelo gosposkih postav. Sami častiljivi politiki in politikoni s koncesijo in brez nje. (Med njimi 30 „kandidatov“ za razpisana 3 senatorska mesta.) Nekaterim igra še zadnji deci cvička v nemirnih nogah . . . Zbrali so se na terenu, na tistem prekrasnem Marijinem trgu, na katerem stoji v bratski slogi vse znamenitosti slogov vseh časov — od Prešernovega spomenika do podzemnega stranišča nad blagodišečo Ljubljano. Stopili so v krog tistih slavni belih krogelj sredi trga, ki se svetijo v mesečini kakor lobanje ludožrskih zamorcev ob svečanem nočnem obredu.

Stopili so v krog, stopili so v ris . . . Soglasno so sklenili, priklicati samega hudiča in ga vprašati za svet. In so pričeli svojo kozjo molitvico:

Prikaži se, Belcebub, naš prijatelj! Prikaži se in razodeni skrivnosti, razvozlaj zaviti vprašaj prihodnosti! Povej: Kaj bo? Kaj bo, če bo? Kaj pa bo, če ne bo?? Usmili se naših potnih srag na čelu, usmili se mrzlice v naših žepih, usmili se naših noči brez spanja, ob cvičku potolaženih . . . Povej, povej — kaj bo??!

Vse molči . . . Belcebuba ni od nikoder . . . Tudi njega je morda sram . . . Ob zadnjem udarcu grajske ure pa završi, kot ob hudi urii! Preko častiljivih glav gospodov šine copernica, jahajoča na melli in obsuje gospode na terenu z zlatimi cekini. Gospodje so hitro pobrali cekine, stopili iz risa in odšli zaenkrat potolaženi domov . . .

Ustanovni občni zbori »Boja«

V nedeljo 11. t. m. sta se vršila dva ustanovna občna zbori kraj. org. »Boja«, in sicer v Tržišču pri Mokronogu in v Besnici. Poročila v prihodnji številki.

V nedeljo 18. t. m. bodo ustanovni občni zbori:

- v Sevnici ob 8.,
- v Metliki ob 8.,
- v Suhorju ob 13.,
- v Kovorju ob 8.,
- v Kočevski Reki ob 11.

Dopisi

Pišee. Iz naših Pišec še gotovo niste slišali mnogo, vedite pa, da pridno beremo »Prelom«, ki ima že precejšnje število zvestih naročnikov tudi po sosednih vaseh, zlasti pa v celi občini Globoko, kjer je do nedavnega vel ostri veter politične samovolje. Bojevniški shod v Brežicah v letošnjem letu je razmetal politične planke pri nas v Pišecah in Globokem na vse vetrove. Hvala bojevniškemu vodjem! Opravili so veliko delo, ker je bilo pri nas že tako vse napeto, da nisi vedel, ko si zagledal kakega političnega diktatorja, če bi pred njim pokleknil ali kam v zakotje pobegnil. Diktatorski bičevnik je imel zvozlane biče, s katerimi se je bičalo vse, kar ni hotelo hvaležno in ponižno tuliti v partizanski rog. Od brežiškega bojevniškega shoda sem se je na tem polju precej spremenilo. Bojevnik v Brežicah so povedali, da se kakih vaških političnih diktatorjev ni treba bati in da njih razna nasilja ne bodo več dolgo trajala. Ko smo vse to slišali, smo na prvi hip mislili, da pridejo »Bojevnik« in »Prelom« v najkrajšem času v temne zapore, iz katerih se ne povrnejo več tako hitro. Da smo tako mislili, nam ni zameriti, ker smo v zadnjih letih le preveč pokusili raznih političnih, diktatorsko navdahnjenih zamahljajev. Sedaj pa vidimo, da se z »bojevnik« ne bo dalo kar tako z enim zamahljajem pomesti in da so ventili raznih političnih nasilnežev na podlagi v lastni glavi skovanih nasilstev začeli popuščati. Končno bodo ostali generali znane politike osamljeni, a moštvo se bo v trumah podalo v organizacijo bojevnikov. Da bo za »Boj« zmaga častnejša, so v precejšnji meri pripomogli ti stari lokalni politični diktatorji sami s svojimi raznimi intrigami in nasilstvi. Pišečani in Globočani, vsi v »Boj« do zadnjega!

Dobravjee.

Bela cerkev. Prišel je čas, ko bodo upniki zadolženemu kmetu zategnili tisto vrvi, ki jo imamo že nekaj časa obešeno okoli vratu. Dokler smo jo imeli samo obešeno, se je dalo še dihati, ali zdaj pa jo nameravajo zategniti, tako, da nas bodo zadušili. Da je to resnica, lahko prizna vsak človek, ker takrat, ko smo delali dolgove, so bili poljski pridelki in živina dragi in zdaj, ko je treba vračati, so pa živina in poljski pridelki tako poceni, da ubogi zadolženi kmet ne dobi celo toliko, da bi imel za nujnejše potrebe. Da bi odplačeval svoj dolg, o tem ni govora. Pozivam tiste gospode, ki so nekako pred tremi leti hodili med nas in nam obetali že na tem svetu nebesa, da naj poskrbijo, da bodo imeli živina in poljski pridelki tako ceno, da bo v resnici mogoče odplačevati dolg, ne pa da se vmišljajo, kako bi se preoblekli, da bi smeli še pred nas, kadar bo prišel zopet tisti čas, ko nas bodo rabili. Naj pridejo med nas tudi takrat, ko jih mi rabimo, da bodo videli, kaj potrebuje prezadolženi kmet. Če pa hočejo, da moramo pri taki ceni kmetijskih pridelkov odplačevati dolgove, nas morajo naučiti delati čudeže, ker to bi bil res zelo velik čudež, da bi pri taki ceni, kot je sedaj, mogli odplačevati naš dolg. Če vzamemo n. pr., da je bila cena prašičem pred leti, ko smo delali dolgove, 300 Din, je danes za isto blago cena 3 kovače. Zatorej prosimo tiste gospode, ki skrbijo za take, ki imajo denar na posojilo, da naj poskrbijo tudi za take, ki ga morajo vračati, kje ga bodo vzeli, da ga bodo vrnilni onim, ki ga zahtevajo in ki ne poznajo nobene krize. Tem svetujemo, naj pridejo za pol leta med nas prezadolžene kmete, da se bodo prepričali, kakšno življenje ima današnji kmet, ki nima nobene mesečne plače in nima ne prvega in ne zadnjega nič. Gospodje, izpolnite obljube, dokler je še čas, ker prihaja ura, ko bo treba dati račun. Vi ste veliko obetali, da smo vam pomagali do korita, zato vam še enkrat kliče: Spolnite obljube, katere ste nam obetali, da nam boste pomagali; če hočete, da vam bomo še koruze nasuli v korita, drugače pa se ne »troštajte« od nas nobene pomoči več, ker vi nam obračate hrbet, ko vas mi potrebujemo. Tudi mi ga homo obračali vam, kadar nas boste vi potrebovali. Še eno: menda nekateri res mislijo, da po kmečkem ljudstvu raste perje, da mu ni treba kupiti nobene obleke, in da namesto čevljev nosi kravje parklje in da pri tej sramotni ceni, kot je sedaj, koplje denar. Morda se pa nekaterim res zdi sedaj najbolj primeren čas, da se ta ubogi prezadolženi kmet upropasti, kar je menda res želja nekaterih, ki mislijo, da kadar bode kmet propadel, da takrat bo »fletno« živeti na svetu. Pa se bridko varajo, če to mislijo. Od kmeta pa torej ne zahtevajte denarja, ker ga nima, temveč primite tiste, ki so ga izvažali v druge države. To so pa delali gospodje, kmet ga ni.

Rajhenburg. Senovski pavijani so menda ustanovili »olepševalno« društvo. To sktapa-

NAZNANILO

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem odprl

gostilno „Bavarski dvor“

Tyrševa cesta šte. 31.

Točim pristna štajerska, belokranjska, viška in šibeniška vina ter izvrstni cviček. Topla jedila vedno na razpolago. Guljaž s kruhom, velika čaša pive ali belega ali črnega vina Din 5.—. Vina preko ulice Din 2.— ceneje. Danes bom nudil cenj gostom izvrstne domače koline. Za obilen obisk se priporoča

Ernest Dergano

bivši večletni plač. natak

mo iz tega, ker so v noči od 9. na 10. t. m. pokazali vso svojo aktivnost in svoj estetični okus s tem, da so s kravjimi odpadki pomazali hiše naših tovarišev, katere stoje ob glavni cesti. Ti pavijani imajo pa globok smisel za zvesto izvršitev dela. Kakor je bilo poznati, so celo množino kravjeka razredčili z vodo — da se bo bolj »lepo« prijel in »trdnješe« držal — in ga v posodi nosili od hiše do hiše. Svoje »olepševalno« delo so vršili kar z rokami (dober tek, gospoda), ker so se poznali sledovi rok na »poslikanih« mestih. Vsa stvar je bila naznanjena orožnikom. Mogoče se bo posrečilo vloviti te »črne umetnike«, slikarje-šušmarje, ki nudijo svoje umotvore kakor tatovi — ponoči. Zaslužena nagrada jim gotovo ne odide. Zasledovati bo treba take, ki so visoke postave. Saj uboge žene, ki so morale čistiti stene na novih hišah so tudi na dolgih nogah, pa so še morale pristaviti pručke, da so dosegle s krtačo do tam, kjer se je »olepševalno« delo pričelo. Torej iskati je treba teh »umetnikov« pri dolgih in visokih osebah, čeprav vsi vemo, kdo so in odkod izhajajo. H koncu še samo to: Zelo bridko je, kadar se »načela« proti načelom borijo s takimi sredstvi in s takimi argumenti. Pika.

Skupina Bojevnikov Zagorje naznanja, da se bo vršil članski sestanek v nedeljo dne 25. novembra t. l. popoldne ob 3. uri za tovariše iz okoliša Kotredež in sicer v prostorih tovariša Drnovška Martina. V nedeljo dne 2. decembra se bo vršil sličen sestanek ob isti uri v prostorih tov. Juvana za člane iz okoliša Sv. Urha. Za članstvo iz Kisovca in Lok pa se bo vršil sestanek v prostorih g. Čebina v nedeljo dne 9. decembra t. l. istotako ob 3. uri popoldne. Ker je pričakovati, da se bodo navedenih sestankov udeležili tudi nekateri delegatje s strani osred. izvrš. odbora iz Ljubljane in ker so predmetni sestanki nekaka predpriprava za naš občni zbor, pričakujemo čim večje udeležbe. Pripomniti nam je še, da se bo naš občni zbor vršil v nedeljo 16. decembra t. l. ob pol 10. uri dopoldne v kino-dvorani. Tovariši, v zbor! — Za skupino Bojevnikov Zagorje: Hauptman, tajnik; Pečnik, predsednik.

Sevnica. Ustanovni občni zbor »Boja« se bo vršil v nedeljo 18. t. m. ob 8. uri zjutraj v gostilniški dvorani g. Antona Kraglja.

Doma in na tujem

Kako pravimo sedaj Nj. Vis. knezu Pavlu. Pravimo mu s službenim nazivom »Knez namestnik«, ali francoski za mednarodne diplomatske potrebe »Prince Régent de Yougoslavie«.

Ljubljanca, dolga vas. Da ta naziv še danes ni čisto brez pomena, je razvidno iz statistike hiš na ozemlju ljubljanske občine. Pritličnih poslopij in visokopritličnih, ki so značilna za vas, je namreč največ, in sicer med 3.734 jih je 1790. Enonadstropnih je 1311, dvonadstropnih le 398, tridonadstropnih 176, štirinadstropnih 42, še večnadstropnih 16 in en nebotičnik, katerega nadstropja sploh ne moreš prešteti, ker se ti prej zvrti v glavi.

Bat'a se ne da oplašiti in se otresa vseh napadov kakor bi bile to nadležne mušice. V čem je skrivnost njegovega uspeha? Premišljuje, bistre glave. Spomladi bo začel graditi na Jelačičevem trgu v Zagrebu nebotičnik.

Aleksandrova cesta na morje! Trgovski list je prinesel v svoji 123. številki izvrsten članek pod gornjim naslovom, ki pa je ostal skoro neopažen v našem dnevnem tisku. Navajamo nekaj mest iz tega članka: »Predvsem je jasno, da hoče tudi vsa Slovenija postaviti spomenik kralju kot spomenik vsega naroda. — Aleksandrova cesta na morje! Velika in moderna cesta, ki spaja vso Slovenijo z morjem, ki bo vsakemu tujcu pričala, kako neločljivo je zvezan spomin na velikega kralja z vsem našim napredkom, je pač najlepši spomenik velikega kralja. To bi bil v resnici spomenik vse dežele in času

primeren kakor noben drug. — Aleksandrova cesta na morje! Ves program dela, ki ga hoče in mora izvršiti slovenski narod v duhu intencij velikega kralja, je v tem narčtu. Zato je tudi najlepša počastitev.

Oplena romarsko mesto za ves narod. Ne prestano prihajajo skupine iz vseh krajev države, da se poklonijo manom velikega vladarja. Prinašajo vence in z njimi svoja srca ter tiho šepetajo nad grobom prisego udanosti. Tudi iz Slovenije prihaja mnogo romarjev — pride jih pa še več, saj se čuje, da se vse organizacije pripravljajo na to pot — vprašanje je samo v izbiri časa.

Ali izroči Italija Paveliča in Kvaternika, okoli tega vprašanja se zgoščuje pozornost vse evropske javnosti. Ako ne, pride vprašanje pred Društvo narodov, kjer bodo objavljeni vsi na to zadevo se nanašajoči dokumenti. Da bi se to ne zgodilo, upajo francoski listi, da bosta Pavelič in Kvaternik vendarle izročena.

Dva milijona čeških kron je odobrila čehoslovaška vlada za Fond kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Iz tega fonda bodo vsako leto podpirali 20 jugoslovanskih dijakov, ki bodo studirali na Češkem.

Madjarsko dušo tlačijo sanje. Časopis Nemzeti Ujság — to je desničarsko glasilo — je objavil članek, v katerem med drugim razlaga, da madjarsko dušo tlačijo sanje. Narod čaka čudeža... Madjarska javnost se ne zmenja za velika gospodarska vprašanja. Reagira samo na alarmantne vesti, ki nastajajo iz želja, ne pa iz stvarnosti. Ljudje sedijo za kavarniško mizo in mislijo, da bodo dobili za božično darilo Slovaško. Potem ljudje spet zapadejo v vizionarne halucinacije in pri tem slišijo, kako kakšno svetovno razsodišče Ogrski priznava upravičenost. Nemzeti Ujság vse to imenuje fantaziranje.

Zvezde se utrinjajo, filmske zvezde pa se rade ločujejo. Gloria Swanson se je že četrtič. Svojevrsten rekord. Morda se ji pa zdi,

Blaznikova »Velika pratika« za leto 1935 je izšla letos že devetdesetlet. Za ta jubilej je prav lepo in primerno opremljena. Znano je, da hočejo imeti Slovenci predvsem to pratiko, ne samo pri nas doma, temveč tudi v inozemstvu, v Ameriki, Nemčiji, Avstriji, Italiji itd. Ta prava in res domača pratika se naroča pri tiskarni I. Blasnika nasledniki v Ljubljani.

Drobni oglasi

Premog, drva, koks
D. ČEBIN, Wolfova 1. - Tel. 20-56.

Ivan Mastnak Celje

konfekcijska in manufakturna trgovina
Kralja Petra cesta št. 15

Priporoča svojo veliko zalogo moških in deških oblek, Hubertuse in zimske plašče dolge in kratke, kakor tudi usnjate suknje znamke „NAPPA“, samo domače izdelave, moške in ženske štofe, hlačevino, tiskovino, platno, nogavice, naramnice, rute itd. po zelo nizkih cenah.

Delavci imajo posebni popust.

Smučarske čevlje!

prave, nepremočljive, ročno dele; športne moške, ženske in otroške se dobi v veliki izbiri in po nizkih cenah pri

A. ŽIBERT

LJUBLJANA, Prešernova ul.

Na zalogi ima tudi veliko izbiro snežnih čevljev v najnovejših oblikah in galoše za gospode.

F. HREHORČIČ

Manufakturna veletrgovina
Ljubljana, Tyrševa cesta št. 28

Telefon 24-04

da igra v filmu, ko ji gre ta stvar tako lahko od rok, kakor da bi se bila te vloge naučila na pamet.

Nemci sterilizirajo zločince v berlinski kaznilnici v Moabitu. Doslej so napravili že 111 operacij. S tem hočejo doseči, da bi ne mogli imeti potomstva, kajti znanstveno je dokazano, da se zločinska nagnjenja prenašajo od staršev na otroke. Vse lepo, ampak zločinska nagnjenja se lahko tudi pridobe čisto na novo, ako človek razuzdano živi ter se vrže radi tega v zločin. Taki ljudje bodo torej vendar, preden jih sterilizirajo, spet lahko zaplodili nove dedne obremenjenke. Izvirni greh ni bajka, menda spada k bistvu človeka.

Kolikšno je število žrtev makedonske revolucionarne organizacije, o tem nas je poučil državni tožilec. Od leta 1924 do 1934 baje nad en tisoč. Tisoč mrtvaških glav!

Gumijasta obutev je nezdrava, zato je ljubljanska trgovska zbornica poslala ministrstvu obširno spomenico, naj se prepove nošnja take obutve.

So madjarske vasi, kjer letos niso odprli prvega razreda ljudske šole. Zakaj neki ne? Zato, ker je odprava plodu zavzela tako širino, da ni več otrok.

Prvi sovjetski poslanik v Bolgariji bo g. Raskolnikov, ki je zdaj na Dunaju. Pričakuje se, da dospe v kratkem v Sofijo.

Ta petek zopet običajna diskusija »Boja« v Trgovskem domu. Brez posebnih vabil.

»Ognjena žica« (opis prve in druge soške bitke), ki jo je v odlomku objavil »Prelom«. Sporočamo mnogim našim povpraševalcem, da je knjižica že v zalogi, in sicer jo je dobiti pri upravi »Razorov«, Maribor, Deška meščanska šola, za izredno ceno 2 Din po komadu, ter poštnina.

Pozor! Pozor! Pozor!
Za nakup zimskega perila, trikotaže, pletenin, toplih nogavic, rokavic, volne, snežk, galoš, finih in priprostih domačih čevljev itd.

se cenj. občinstvu toplo priporoča tvrdka
F. M. Schmitt
Ljubljana
PRED ŠKOFIJO 3 LINGARJEVA 4
Pozor na nedeljsko razstavo in izložbe!

Potrebščine za krojače

klote, serže v več barvah, rokavine, kanafas, moleskin, inlet, trdo platno, vato in vatelin, žimo, sponke in gumbice v veliki izbiri, vse vrste svil in sukancev

najugodnejše samo

pri tvrdki

Josip Petelinc, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika (za vodo)
Na veliko! — Na malo!

Veletrgovina z železnino

PETER MAJDIČ

„MERKUR“

Celje Kranj

dobavlja vse v stroko spadajoče predmete najpovoljnejše.

Domače podjetje. Zahtevajte ponudbe!

PREKMURJE IN BOJEVNIKI.

List »Novine Slovenske krajine«, ki izhaja 21. leto v Dol. Lendavi pod uredništvom župnika v pok. Jož. Klekla, je prinesel 11. t. m. članek pod naslovom »Romanje v Slov. krajini«, v katerem pravi med drugim:

»V vrsti romarjev z juga so najnovejši, zadnji — Borci. To so po mišljenju mladi ljudje, kateri nočejo poznati ne liberalcev, ne klerikalcev, ne patentiranih rodoljubnih kričačev in ne — punktašev. Borci pravijo: Jugoslovani smo velika družina, so med nami dobri in slabi, toda bratje smo vsi, zato pa se ne ravnajmo po paganski navadi kričačev, ne razkazujmo tujcem naše slabosti, ker nam to itak nič ne pomaga, nego pomagajmo slabim, dobrim pa dajmo odprto pot do najvišjih mest, da bi nam tam pripravili od današnjega lepše življenje. Borci

so tedaj nekaj novega med romarji z juga. Oni nas nočejo ločiti na borce in ne-borce, oni kličejo dobre v srcu na delo, med zidarje lepše bodočnosti. Borci ne prinašajo prepira med brate, to so miroljubni ljudje, takšni so kakor mi. Borci niso generali brez vojske, ne pridejo k nam, kakor je bila to navada preje: loviti vojake za plačilo; borci so od naroda izvoljeni in priznani voditelji, katerim zaupa preko Mure staro in mlado, razen tistih, kateri so, kakor laži-rodoljubi, mislili, da samo oni imajo pravico ljubiti tisto zemljo, katero so ne oni, ampak kmetje in delavci rešili robstva.«

15. november. Na članek, ki je izšel v zadnji številki pod tem naslovom, smo prejeli celo vrsto odgovorov, ki jih bomo po možnosti po vrsti objavljali. — Uredništvo.

Za jesen in zimo

smo napolnili naše prodajalne z veliko izbiro

oblek za gospode, dečke in deco

Zimski plašči, raglani, ulstri, trenchkoati, kratki suknjiči (mikado), posebne hlače, sportne čepice in obleke, otroške mornarske obleke in plaščki (ratine), dijaške in mornarske čepice, raznovrstni damski plašči itd. po izredno nizkih tovarniških cenah

*

Posetite čim prej prodajalno

Soko-oblek

in si — brez obveze nakupa — oglejte naše proizvode!

*

Vi se boste čudili

veliki izbiri odlični izdelavi neverjetno nizkim cenam

PRODAJALNE

„SOKO“ OBLEK

LJUBLJANA: Sv. Petra cesta 23 — Celovška cesta 63

KRANJ: Glavni trg 102

MARIBOR, Aleksandrova c. 27

CELJE, Kralja Petra c. 22

DEŽNIKE NOGAVICE

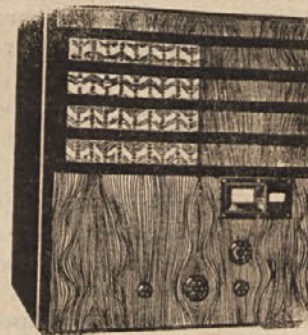
na drobno in na debelo kupite najugodnejše v tovarni

JOSIP VIDMAR

Ljubljana
Pred Škofijo 19
podruž.: Prešernova ul. 20

Beograd
Kralja Milana 13

Zagreb
Jurišičeva ul. 8

Prijetni so večeri po trudapolnem delu pri dobrem super Aparatu **ORION** za kratke, dolge in normalne valove, izravnavna fadingov, indikator tiho nastavitvev, itd. Dobite ga po ugodnih odplačilih pri

RADIOVAL

Ljubljana:
Dalmatinova ulica 13.

Celje:
Prešernova ulica 24.